

Детска градина „Максим Горки“

✉ гр. Кърджали– 6600, ул. “Джебелска” № 1, ☎ 0361/ 65339,
e-mail: nina_ivanova6666@abv.bg

УТВЪРЖДАВАМ:
ДИРЕКТОР:
/ Нина Иванова /

МЕХАНИЗЪМ

ЗА

ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА ТОРМОЗА И НАСИЛИЕТО МЕЖДУ ДЕЦАТА В ДГ „МАКСИМ ГОРКИ“ ГР. КЪРДЖАЛИ

*Разработен съгласно Заповед № РД 09-5906/20.12.2017 г. на Министъра на
образованието и науката и утвърден със Заповед № 16/16.09.2024 г. на директора на
ДГ „Максим Горки“ - Кърджали*

I. ВЪВЕДЕНИЕ И ЦЕЛИ НА НАСТОЯЩИЯ ДОКУМЕНТ:

Настоящият документ е разработен на основата на разработения Механизъм за противодействие на тормоз и насилие в институциите в системата на предучилищното и училищното образование учениците в училище от работна група в Министерството на образованието, младежта и науката с участието на МТСП, АСП, ДАЗД, Национална мрежа за децата, Фондация „Асоциация на Анимус“, Асоциация „Родители“, Сдружение „Дете и пространство“ и УНИЦЕФ България.

Настоящият механизъм има за цел да очертае рамките на единен механизъм за превенция и интервенция на насилието и тормоза, който да подпомогне детската градина в усилията за създаване на сигурна образователна среда.

- Да се създаде позитивна култура и атмосфера в ДГ;
- Да повиши осведомеността на всички участници в процеса на ПУО;
- Да се създаде система за интервенция, като разработи правила и процедури във връзка с всяка една от проявите на насилие и тормоз;
- Да създаде система за предоставяне на подкрепа за пострадалите и въвлечените в ситуациите на насилие и тормоз;
- Обучителни дейности в ДГ; партньорство с родителите;

Да създава механизми за проследяване на ефективността от дейностите и непрекъснатата оценка по превенция и интервенция

Въвеждането на общ механизъм за противодействие на тормоза и насилието се налага от разбирането, че реален напредък в справяне с насилието и тормоза може да бъде постигнат само в резултат на прилагането на последователна и целенасочена политика, който се споделя и изпълнява от всички участници в образователния процес. Подобна политика е необходимо да включва мерки и дейности за превенция и намеса, както и разписани механизми и отговорности за действие в ситуации на насилие и тормоз. Тези елементи са подробно разгледани в настоящия документ.

Документът се състои от две основни части. В първата се разясняват понятията „насилие“ и „тормоз“, разликата между тях, видовете поведение, които те включват, както и белезите по които да бъдат разпознати. Очертани са и основните ресурси, които детската градина трябва да осигури, за да може ефективно да се ~противодейства на насилието и тормоза.

II. ИЗМЕРЕНИЯТА НА НАСИЛИЕТО МЕЖДУ ДЕЦАТА:

Насилието между децата в детската градина обхваща широк спектър от прояви. То е явление със сериозни размери и оставя дълготрайни последици върху психичното здраве и поведението както на децата, които търпят насилие, така и на онези, които извършват

„Насилие” над дете е всеки акт на физическо, психическо и или сексуално насилие, пренебрегване, търговска или друга експлоатация, водеща до действителна или вероятна вреда върху здравето , живота развитието или достойнството на детето, което може да се осъществява в семейна, училищна и социална среда.

„Физическа насилие” е причиняване на телесна повреда, включително причиняване на болка или страдание без разстройство на здравето".

„Психическо насилие” са всички действия, които могат да имат вредно въздействие върху психичното здраве и развитие на детето като подценяване, подигравателно отношение, заплаха, дискриминация, отхвърляне или други форми на отрицателна отношение, както и неспособността на родителя, настойника и попечителя или на лицето, което налага грижи за детето, да осигури подходяща подкрепяща среда.

„Сексуално насилие” е използването на дете за сексуално задоволяване. Сексуално насилие и злоупотреба над дете според определението на Световна здравна организация е „участието на дете в сексуални действия, които той или тя не разбира напълно и за които не е в състояние да даде информирано съгласие, или които са в нарушение на законите на социалните табу на обществото”.

„Пренебрегване” е неуспехът на родителя, настойника, попечителя или на лицето, което полага грижи за детето, да осигури развитието на детето в една от следните области: здраве, образование, емоционална развитие, изхранване, осигуряване на дом и безопасност, когато е в състояние да го направи.

Тормозът е специфичен вид насилие сред децата и е сред най – неуволимите форми на агресивно поведение и насилие. Но не всеки акт на насилие е тормоз. Проф. д-р Дан Олвеус определя тормоза като повтарящи се във времето негативни действия от страна на един или повече участници, когато някой умишлено причинява или опитва да причини травма или дискомфорт на друго дете чрез физически контакт, чрез думи или по друг начин”.

Тормозът, независимо от това как се упражнява, е много сериозно, оставащо травматични следи действие, защото тормозеният не може да се защити със собствени усилия. Тормозът не спира от само себе си, без външна намеса.

Ключови в разбирането за тормоза са следите характеристики:

1. Злонамерена проява, която има за цел да нарани или унижи дете.
2. Извършва се от позиция на силата, като едната страна използва доминиращата си позиция за да нарани другата физически или психически, да я унизи или изолира от социалния живот.

3. Повтаря се многократно във времето, а не е еднократен и изолиран акт на агресия.

Тормозът може да обхваща много широк спектър от поведения. Тормозът може да се състои от преки нападения (удряне, заплаха или принуда, дразнене, подигравка, наричане с обидни прякори, сексуални забележки, открадване или повреждане на лични вещи) или да бъде по-рафиниран, непряк (например разпространяване на слухове или насърчаване на другите да отхвърлят или изключат някого от приятелската среда). Проявите на тормоз най-общо могат да бъдат разделени на следните основни групи:

„Физически тормоз” - блъскане, щипане, разрушаване, удряне, нанасяне на болка, спъване, затваряне в някое помещение;

„Психичен тормоз” - подмятане, подиграване, закачане, омаловажаване, заплахи, изнудване, повреждане на имущество, кражба и хвърляне на вещи, заплашителни погледи, неприятелско следене. Когато е в група - под формата на изолиране, игнориране, изключване от групови дейности, избягване, одумване.

Физическият тормоз е формата, която възрастните най-често забелязват и затова често мерките за справяне обикновено са насочени именно към нея.

„Сексуален тормоз” представлява всяка форма на нежелано словесно, несловесно, или физическо поведение със сексуален характер имащо за цел или водещо до насърчаване на достойнството на лицето и по-специално създаване на смущаваща, враждебна, унижителна или обидна обстановка. Включва измислянето на сексуализирани прякори или имена, подигравка със сексуално значение, коментари за външността на някой, подигравки със сексуално значение, неподходящо докосване, бележки или надпис със сексуално значение и т.н. до по-екстремни форми на нападане и насилие.

„Кибернасилие и Кибертормоз” насилие и тормоз, които се осъществяват в дигитална среда чрез дигитални устройства. Включват създаване и разпространение на обидни, заплашителни, подигравателни, визуални материали, снимки и текстови съобщения, които уронват достойнството на детето, унижават го.

Тормозът, независимо от това как се упражнява, е деструктивен и опасен вид насилие. По – голямата част от ситуациите на тормоз могат да бъдат овладени от учителите, а някои от самите деца. Всяка намеса изисква внимателна преценка на ситуацията и нейната тежест.

ПРИЗНАЦИ, ПО КОИТО МОЖЕ ДА СЕ РАЗПОЗНАВАТ НАСИЛИЕТО И ТОРМОЗЪТ:

Разпознаването на насилие и тормоз включва следните физически и поведенчески признаци:

- Различни по цвят и вид натъртвания, синини, постоянни или чести червени петна, включително от пръсти, насинени очи, следи от ухапвания;
- Неправдоподобни или объркани обяснения за травмите, включително едносрични отговори;
- Безпокойство и крайности в поведението-от агресивност до пасивност;
- Лоша представа за себе си – децата смятат, че са заслужили наказанието;
- Прекалена отстъпчивост на детето и оставяне без протест да се прави каквото и да е било с него;
- Влошаване на здравословното състояние, което включва всички прилошавания, главоболие, отпадналост;
- Чести отсъствия от ДГ;

- Нежелание да контактува с връстниците си, самонаранявания;
- Внезапни избухвания, които са необичайни за възрастта или за нивото на развитие на детето;
- Бягане или криене, или зачестили бягства от ДГ ;загуба на доверие, неучастие в занимания, промени в навиците;

Тормозът над деца спада към насилието на дете и се третира с мерките на Закона за закрила на детето. Според чл.7, ал.1 и 2 от Закона за закрила на детето, всяко дете има право на закрила от насилие и всеки, на когото стане известно за дете, преживяло насилие, е длъжен да сигнализира органите по закрила.

III. МЕРКИ ЗА ПРЕДОТВРЯВАНЕ И ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА ТОРМОЗА И НАСИЛИЕТО В ДГ

1. Осъзнаване и оценка на проблема.

1.1. Оценката на тормоза и насилието се организира от ръководството на детската градина със съдействието на Координационен съвет (КС) за справяне с тормоза и насилието в началото и в края на всяка учебна година с цел определяне на формите и видовете тормоз и насилие, участниците и местата, където най-често се случва.

1.2. Провеждат се разговори с всички учители по групи

1.3. Резултатите се обработват в десетдневен срок от КС за справяне с тормоза и насилието.

1.4. След обобщаване на резултатите от изследването, КС запознава педагогическия персонал на детската градина с оценката на проблема на Педагогически съвет, а непдагогическия персонал – на Общо събрание.

1.5. На базата на извършената оценка се изготвя план за противодействие на тормоза и насилието от КС , който се актуализира всяка година до края на месец октомври.

2. Дейности за предотвратяване на тормоза и насилието.

Дейности на ниво група:

2.1. С цел създаване на пространство, в което се говори открито за тормоза и насилието:

- Всеки учител използва формите на групова работа, дискусия, решаване на казус, споделяне на опит за разясняване на проблема за същността и видовете тормоз и насилие между децата;
- работа и анализ по проблема насилие, ценностите, социалните роли, функциониране на институциите; обучителни дейности
- родителите се поканват за участие в тези занятия.

2.2. Учителите провеждат перманентни разговори с родителите в индивидуални или групови срещи за това какво е тормоз, насилие и какви са преживяванията на извършителя и потърпевшия, дали той се чувства унижен или заплашен.

2.3. Всяка група изработва общи правила на поведение.

Дейности на ниво детска градина:

2.4. Със заповед на Директора на детската градина е създаден КС за справяне с тормоза и насилието, който да планира, проследява и координира усилията за справяне.

2.5. КС за справяне с тормоза и насилието, съгласувано с учителите договаря единен механизъм с ясно разписани отговорности, за предотвратяване и реагиране при проява на тормоз и насилие в детската градина.

2.6. КС за справяне с насилието, съгласувано с учителите обобщава всички предложения за правила на поведение и ценности, направени от групите и формулира ценности и правила, които стават част от политиката на детската градина.

2.7. Този механизъм е част от Правилника за ДГ. Всички предложения за промени в него се предлагат за обсъждане и приемане на ПС.

2.8. Учителите по групи отговарят за запознаване на родителската общност със Заповед РД09-5906/20.12.2017 г. на Министъра на МОН и с настоящия „Механизъм за противодействие на тормоза в ДГ“.

2.9. Председателят на комисия по квалификация, съгласувано с директора планира обучения за повишаване на квалификацията на учителите в областта за справяне с училищния тормоз и насилие.

2.10. Провеждане на колективни и индивидуални срещи с цел информиране от учителите „Какво е насилие и тормоз и как да го разпознаваме“.

- сред родители на родителски срещи и в приемното време на директора;
- сред децата в ситуациите по ОС

Дейности на ниво общност:

2.11. Учителите съдействат на КС за подобряване на комуникацията и взаимодействието между ДГ и родителската общности; за издирване на родители, които да бъдат включени в различни инициативи.

2.12. КС за справяне с тормоза и насилието, съгласувано с директора на детската градина осигурява реални партньорства с външни за детската градина организации, служби и специалисти:

- Дирекция „Социално подпомагане" - Отдел „Закрила на детето”; - Местна комисия за БППМН;
- МВР – Детска педагогическа стая.

IV. ДЕЙСТВИЯ ЗА СПРАВЯНЕ С УСТАНОВЕН ТОРМОЗ И НАСИЛИЕ В ДЕТСКАТА ГРАДИНА

По-голямата част от ситуациите на тормоз и насилие могат да бъдат овладяни от учителите, а някои от самите деца. Всяка намеса изисква внимателна преценка на ситуацията и нейната тежест. Важно е да се разграничат случаите, когато не се касае за тормоз и насилие, а само за игра или приятелско премерване на силите между децата. За целта е необходимо да се наблюдава поведението на децата, включително и на тези, които само присъстват без активно да участват.

Ако се касае просто за приятелска игра учителят може да се намеси, за да предупреди децата да внимават да не се наранят.

Ако обаче наблюдаваното поведение може да бъде определено като тормоз или насилие е необходимо да се предприемат следните действия:

1. Прекратяване на ситуация на тормоз или насилие.

- Задължение на всеки учител/служител е да се намеси, за да прекрати ситуация на тормоз или насилие, на която е станал свидетел, като:
 - В случай на физически тормоз децата трябва да бъдат разделени и да се прекрати физическият контакт между тях незабавно;
 - Трябва веднага да се разпитва за случилото се, да се обсъждат причините за насилието или да се изяснява ситуацията;

Важно е учителят ясно да обяви пред всички, че това е насилие и то е недопустимо поведение.

2. Реакции спрямо детето, упражнил тормоз.

2.1. Когато става въпрос за първа проява, която не е тежка по отношение на нанесената вреда, може да се приложи подходът за възстановяване на щетата. Той се прилага от учителя.

- Учителят със спокоен и умерен тон, както и с държанието си, показва ясно, че проблемът е в начина на поведение, а не в личността на самото дете, и че хората правят грешки, които следва да бъдат поправени, без да се налагат наказания;
- Ключов момент във възстановяването на щетата е, че учителя разговаря с детето, а детето само избира и решава как ще поправи грешката си. С това негово решение трябва да се съгласи и потърпевшото от тормоза дете;
- Учителят изслушва детето, упражнило тормоза в отсъствието на потърпевшото дете;
- След изясняване на ситуацията и постигане на договорка, учителят за определен период от време проследява поведението на децата и дава обратна връзка;

- Учителят може да потърси съдействие и от другите учители и от педагогическият съветник, който също може да подпомогне работата на учителя като наблюдава детето във взаимоотношенията му с другите деца и даде насоки за действията и мерките, които учителят да предприема при необходимост.

2.2. При повтаряне на едни и същи нарушения на правилата се прилага подходът за възстановяване на щетата, уведомяване на учителя и КС, като се съставя протокол за тормоз.

- Учителят уведомява родителите за случилото се, както и за предприетите от детската градина действия за разрешаване на ситуацията;
- Разговорът се провежда в партньорски взаимоотношения, като се предоставя отворено пространство за споделяне на техните опасения и гледни точки;
- Родителите трябва да бъдат запознати, че критиките, обидите и negliжирането на другото дете от тяхна страна само ще задълбочат конфликта;
- От разговора могат да бъдат изведени конкретни договорки кой какво може да предприеме и какво се очаква като резултат;
- Учителят насочва родителите за консултация с психолог.

2.3. При много сериозно ниво на тормоз или насилие – злоупотреба със сила, както и при екстремни ситуации, в които съществува опасност за живота и здравето, телесния интегритет, както на детето-жертва, така и на детето-извършител се уведомява Дирекция социално подпомагане – Отдел за закрила на детето, Държавната агенция за закрила на детето или МВР.

- Учителят или служителът, станал свидетел на подобен тормоз или насилие, ако не може да се справи сам е длъжен да потърси помощ от други лица, намиращи се в района на инцидента,

- След прекратяване на физическия контакт между лицата, свидетелят на тормоза уведомява директора и регистрира ситуацията на насилие в единния регистър на детската градина;

- Директорът свиква КС за справяне с тормоза и насилието и уведомява отдела за „Закрила на детето” по местоживее, инспектор ДПС, местната комисия за БППМН, РУО и полицията;

- КС за справяне с тормоза и насилието обсъжда ситуацията на свое работно заседание и съставя протокол, уведомява родителите на децата като ги насочва към местната комисия за БППМН и полицията, ОЗД и общината по силата на координационния механизъм.

3. Реакции спрямо детето, което е обект на тормоз.

- Работата с деца, които са обект на тормоз и насилие, трябва да бъде насочена към формиране у тях на умения за справяне с подобно поведение.

- Учителят говори с детето, по възможност още същия ден (или веднага след като е разбрал за случая, ако се касае за ситуация, за която е научил случайно) и да разбере какво точно се е случило;

- Необходимо е да се подчертае поверителността на разговора, като се спомене кои ще бъдат уведомени за случилото се;

- Учителят наблюдава детето в следващите дни, за да се увери как се чувства и при необходимост отново разговаря с него.

4. Реакции спрямо наблюдателите.

- Учителят изтъква тези, които са се намесили в защита и от останалите очаква да направят същото, ако се случи в бъдещето;

- Учителят убеждава да се отговоря на насилието с думи, търсене на помощ и съобщаване за случая.

V. СИСТЕМА ЗА НАСОЧВАНЕ КЪМ ДРУГИ СЛУЖБИ

1. Регистриране на ситуации на тормоз и насилие.

Създава се единен регистър за описване на ситуации на тормоз;

- Всяка ситуация на тормоз се описва в регистъра от учители/служителя, който я е наблюдавал с цел проследяване развитието на случая във времето и планиране на подходяща интервенция;

- Регистърът съдържа кратко описание на всяка ситуация, кога се е случила, кои са участниците и какви мерки са били предприети;

- Регистърът се съхранява на общодостъпно място в методичния кабинет;

- Учителите следят вписаните в регистъра случаи и предприемат необходимите мерки за взаимодействие с учителите, родителите и педагогическия съветник (ако има такъв).

2. Включване на родителите.

Във всички случаи е необходимо родителите да бъдат уведомени за случилото се, както и за предприетите действия за разрешаване на ситуацията;

- В разговора е важно да се акцентира върху необходимостта родителите да не критикуват другото дете, а да се опитат да погледнат на ситуацията през погледа на другата страна;

- Родителите трябва да бъдат запознати, че критиките, обидите и negliжирането на другото дете от тяхна страна само ще задълбочат конфликта; -

- От разговора могат да бъдат изведени конкретни договорки кой какво може да предприеме и какво се очаква като резултат.

3. Насочване към други служби.

В случаите, при които поведението на детето се отличава с изразени агресивни прояви, снижен контрол върху гнева, склонност да разрешава конфликтни ситуации с насилие е необходимо да бъде потърсено съдействие от страна на отдел „Закрила на детето” по местоживее. Като първа стъпка се уведомява директора на детската градина, който е задължен да уведоми съответния отдел „Закрила на детето” по местоживее, местните комисии за БППМН, полицията и всички останали участници в мултидисциплинарния екип по силата на координационния механизъм. В тази връзка е необходимо да бъде потърсено съдействие от страна на социалните работници от отделите „Закрила на детето” към Дирекциите „Социално подпомагане”. Социалният работник е професионалистът, който може да проучи ситуацията, в която се намира детето, условията, при които живее, родителският капацитет и при необходимост да предприеме мерки, които да подпомогнат детето и семейството като цяло.

Съставили:

Председател: Ирена Христова – ст. учител

Членове: 1. Кристина Димитрова - ст. учител

2. Радостина Белева - педагог

3. Петя Георгиева - родител